Erref. kodea: LAF-220-192 [83]

Izenburua: Hainbatetik jasotako lanak:

Uhalde, Jean 'Garaztarra': *Kolera edo*
assarrea

Pour Gure Almanak

Kolera edo Hassarea

Badira bi hassare suerte, gorria eta beltza. Hassarre gorria bet betan yauzten da yendearen baithan hala nola zezena toreatzeko lekuan hirritatzen delarik, yendea ere gisa berean da bainan laster iragaiten zaio eta giristino gisa ahanztera uzten du egina zaion laidoa. Hassarre beltza aldiz besterik da, hura ez bada ~~ere~~ memento batetik bestera yauzten ere, iraupen haundia derauka; erroak egiten ditu belhar gaichtoak bezala, nun sekulan ez baitira osoki hassatzen Hitz batez erraiteko herra gelditzen da bihotz barnean.

Eta huna orai iragan XIXe mendeko presuna miresgarri bat, Eugenie Grandet deithua. ~~Aita aberats bezain tinkia zen baten alaba karitate egilea~~. Aita aberats zikoitz baten alaba Aita horrek bazuen anaia bat bankierra

Heuna bi etsemplu gauza horien frogatzeko: 1792 ko urthean Adrien Lamourette deputatuak, egin zuen mintzaldi bat ganberan hain hunkigarria, nun ezker aldeko, ala eskuineko deputatuek beren herrak ahantzirik etsai handienek berek, berehala elgar besarkatu baitzuten. Egun hori hain aiphatua izanzen zeren eta adichkidantza prisatu hura ahantzirik zarratsa [illegible] jin orduko berriz beren ~~[illegible]~~ egundainoko etsaigoari eman baitziren

Beste hau gerthatua da Alsace eskualdean. Rantzau, deitu bi anaia, lehen auzo bizi ziren. Izanagatik anaiak, samurgoa handienean bizi ziren. Ez bakarrik samur, bainan ere bekaizti elgarren aldera. Batek zerbait gehiago balin bazuen, edo lur peza bat erosten bazuen, asmatzen ahal dugu zer elhoi chichta emaiten zion besteari. Holachet bizi zirelarik, gerthatzen zaiote ez dakit burhaso ala aurride baten ehortzetarat biltzea. Beraz, dolorezko nahigabe horen medioz ~~[illegible]~~ egin nigarrek, euri onak lur mokora eztitzenduen bezala, heien bihotz idorrak ere eztitu ahal ziren halako gisaz nun beren herrazko josturak trenkaturik elgar besarkatu baitzuten. Bainan hok ere, denbora laburrik barne, aintzineko herra eta aiherkundeari lothu ziren. Horrek erran nahi du, herraren erroak zoin neke diren eihartzeko.

Eta huna orai presuna miresgarri bat. Baziren bi anaia, biak zoin aberatsago. Grandet deitzen ziren. Batek bazituen etchalde haundiak, bestea bankierra zen. Hunek bazuen seme bat, besteak aldiz alaba, Eugenie zuen izena. Bankierraren semeak nahi izan zuen Eugenie bere kusiarekin esposatu. Hau ez zen ekarria estatu hortara, nahiago ere zuen komentuan sarthu bainan chalere, deborarekin deliberatu zen bada kusiarekin ezkontzeko chedearen hartzera. Ardura gerthatzen den bezala, gizon geiak hitza ~~yanik~~ yan ondoan ~~Ando~~ andere d'Aubrion deithu noble arrazako neska batekin abiatzen zaio. Eugeniek pena hartzen du bainan ~~ta~~ ikusiko dugun bezala ez dio bakarik barkatzen bainan gaizkiaren pagatzeko ongi handia egiten. Nunbaiteko hala beharra, bankierrak faillit egiten du eta zer nahi yende zorretan uzten! Hori yakitearekin Eugenie, aita zikoitz ontasun bilkala ~~bezain~~ bezain yenerosa baitzen; pagatzen ditu hartze dun guziak. Gero ageri edo ~~g~~ kitantcha guziak muthikoak pagatuak balira bezala edo hobeki erraiteko bankierra~~k~~ren semeak pagatuak balire bezala helarazten diozka ~~erranez: ene kusia, egorten dauzkizut zure aitak zor utzi zomā dire~~ guzien kitantchak. Gogoratu zaut, faillit egin baten semeak ez dukeela esposatzen ahalko d'Aubrion anderea. Hortakotz zien urostasuna osoa izan dadin, ez dut uste deus hoberik egiten ahal dutala(1). Ontsa yuyatik nauzu ez dut deus mundutarrarenik ez eta ezagutzen ere. Beraz, izan zaite uros zure nahiarenarabera, ~~zoinahi~~ zointan truk saltzen baitituzu zure eta ene arteko lehenbiziko amodioa.

Adiorik ez ene kusia. Ni baithan kausituren duzu bethi adichkide bat.

Zorigaitzez bethan dire holako presunak

J. U. Garaztarra

~~baiziko~~ ~~zure aitaren~~ (1) baizik ere zure aitaren ~~salbatzea~~ ohorearen salbatzea

Jean Ubalde Maire de Çaro
Ne pas faire paraître mon nom et adresse

FSC
MIXTO
FSC® C001636